

П.П. Чубинский

**Труды этнографическо-статистической
экспедиции в Западно-русский край. Юго-
западный отдел. Том 3. Народный дневник**

Москва
«Книга по Требованию»

УДК 93
ББК 63.3
П11

П11 **П.П. Чубинский**
Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край. Юго-западный отдел. Том 3. Народный дневник
/ П.П. Чубинский – М.: Книга по Требованию, 2015. – 500 с.

ISBN 978-5-518-05102-7

ISBN 978-5-518-05102-7

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2015
© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2015

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

О Г Л А В Л Е Н І Е.

№ місяць.	Стр.	№ місяць.	Стр.
Январь .	1	7. Расп'ятіе Христа	20
Св. Василя	—	8. Мужь Спасителя	21
Голодна кутя	2	— Христось воскресь, Христось вос- кресць	25
Водохрище	8	Весело млякнімо, Воскресшого хва- лімо	27
День Ивана Христителя .	5	Апр'їль .	29
Одданна	—	Весенія игры:	
Февраль	6	1. Кривий танець (съ нап'воомъ).	32
Масляница	7	2. Володарь	38
Чорна неділя	8	3. Король (съ нап'воомъ) .	42
Мартъ	9	Другий король	45
Да прийдець, да прийдець усему світу радость (исаломъ ко дню Благов'щенія)	11	4. Чоловікъ та жінка	46
Благов'стнича	12	5. Макъ	47
Постъ и Пасха	—	6. Шумъ (съ нап'воомъ)	50
1. Прощай, прощай, сину мій вселю- безвійшній!	15	7. Жельманъ или Зальманъ	53
2. Промисердиль Царю всего світа .	16	8. Горобейко (съ нап'воомъ) .	56
3. Япгольскій царю, предічний Воже .	17	9. Зайчикъ	59
4. Веди мене зъ собою	18	10. Перепілочка (съ нап'воомъ) .	63
5. О, дуже кажная вірпа	19	11. Просо	65
6. Лежиль у труні, празднуець субботу	—	12. Романъ зилля	68
		13. Жона та мужь	69
		14. Галка (съ нап'воомъ)	71
		15. Воронь	73
		Другий воронь	75
		16. Кострубонько	77
		17. Прісь	78

№№ п'сенъ.	Стр.
18. Огірочки	79
19. Дібровонька (она же и дощечка).	80
20. Дурне колесо или укравъ рішки.	81
21. Хрещикъ	82
22. Царенко	83
23. Коза.	84
24. Виступецъ.	85
25. Чи диво, чи не диво	—
26. П'яний саяъ.	86
27. Яворникъ	87
28. Звонъ	—
29. Тивало.	88
30. Дробушка	—
31. Гробъ	89
32. Ковликъ (съ <i>нап'вомъ</i>).	—
33. Нелюбъ.	90
34. Шітка	92
35. Продажне дитя	93
36. Горошокъ	94
37. Толо.	95
38. Ящуръ	96
39. Жгутъ	—
40. Пропахачъ.	97
41. Скраклі	—
42. Скляпъ	98
43. Гурвало.	99
44. Походеньки	—
45. Игралка у калача (съ <i>нап'вомъ</i>)	—
46. У рожи	100
47. У Горю-дуба.	101
48. У куточка	—
49. Пужмірки	—
50. Сірий вовкъ	103
51. Лясавці або Ласочка	—
52. Шагардай (або Чагарда).	—
53. Стара морда.	104
54. У Вийсл.	—
55. Котъ.	105
56. Довга лоза.	—
57. Чортъ	—
58. Дітські забавки, якъ другі дітей забавляють	106

Веснянки:

1. Ой весна красна, що намъ ви- песла?	109
2. Чомъ ти, жавороньку.	110
3. А вже весна, а вже красна (съ <i>нап'вомъ</i>).	111

№№ п'сенъ.	Стр.
4. Ой весна, весна, да весняночка (съ <i>нап'вомъ</i>)	113
5. Ой подъ вербою, подъ похилою.	114
6. По саду ходжу.	115
7. Не шуми, луже.	116
8. Ой ти, вербо кудрявая.	117
9. Ой вербо-вербяця.	—
10. Заржи, заржи, сивий конику	118
11. Ой що жъ то въ моему городі за зімле	120
12. Ой вийдіть, люде, та днітеса (съ <i>нап'вомъ</i>)	121
13. Вийди, дівчино, вийди рибчино	122
14. Забаліла голова.	123
15. Ой по горі ходю.	124
16. Всі зірочки до купочки, дрібенъ дошикъ рівно	—
17. Да вийди, Грицю, на улицю.	125
18. Ой посію лень	—
19. Ой підъ вербою да не метено (съ <i>нап'вомъ</i>).	126
20. Ой зацвіла калинойка.	127
21. На горі житечко.	128
22. Зъ калиного мостийка.	129
23. Стоїть верба кінець сага.	—
24. Чорна галовька.	130
25. Впорала новицю.	—
26. Черезъ наше селъце.	—
27. У вашої да Ганночки въ подоли ме- режки	131
28. Бодай нашої да Ганноці.	—
29. Ой чи було літо, чи минулося (съ <i>нап'вомъ</i>).	132
30. Чи ти жъ, мати, да гарбузъ лу- пяшъ	—
31. Вийду, вийду, мій миленький.	133
32. Ой у лісі на горісі (съ <i>нап'вомъ</i>)	—
33. Ой на морі утка купалася	134
34. Ой зайду на гірочку.	135
35. А коло куста.	136
36. Ходить сороза коло болота (съ <i>нап'вомъ</i>).	—
37. Якъ вийду я на улицю, гуляю гуляю	137
38. По улиці, по смітниці.	—
39. Небогато постояла.	—
40. Що на тій да улиці	138
41. Ой тамъ на горі: диво-не диво.	—
42. Ой тамъ на горі, на красі (съ <i>нап'вомъ</i>).	139
43. Коло млина, млина.	—

№№ в'їсенъ.	Стр.	№№ в'їсенъ.	Стр.
44. Ти місяцю ясний, зоре.	139	91. Ой да видно мені да на подоли .	166
45. Місяць надъ водою.	140	92. Ой тихая да й улица, тиха . . .	—
46. Ой не рости, кроне (съ <i>нап'їсомъ</i>)	141	93. Ой виїду я за ворота.	—
47. Ой у полі короговъ мав	142	94. Якъ ходила дівчинонька по межі.	167
48. Разлилися воля	—	95. Ой оравъ милай у ярні.	—
49. Не ходи, не люби	144	96. И то село, и се село.	168
50. Ой ти, сивая та возуленька (съ <i>нап'їсомъ</i>).	—	97. Світи, зоре, на все поле.	—
51. Доломъ, доломъ, долиною.	147	98. Ой ти виїдешъ и я виїду	169
52. Іде милай у дорозі, воля поганя.	—	99. Колибъ мені, да Господи	—
53. Ой виїду я, та гукну я	148	100. Ой виїду я за ворота.	—
54. Въ новімъ колодязі.	149	101. Що й у полі, край дороги рівно.	170
55. Коло мого да дворика	—	102. Овечечко, космашечко	—
56. Текла річенька, звепіла	150	103. Ой виїду я за ворота.	—
57. Чомъ ти, Галю, не гуляєшь.	—	104. Да всі зірочки до купочки	171
58. Въ воротечкахъ сніжокъ унавъ.	151	105. А чи намъ чотиромъ	—
59. Ой пудъ клунькою, пудъ сошкою.	—	106. Ой виїду я за ворота	172
60. Перелети, соколоньку, перелети (съ <i>нап'їсомъ</i>).	152	107. Зійшовъ місяць равесенько.	—
61. А въ чистому полі.	153	108. Якъ сівъ комаръ на моковці	173
62. Ой виїду я на улицю.	153	109. Ой дощечка да й объ дощичку б'ється	—
63. Тече вода зъ огорода.	—	110. Ой млянъ меле, ой млянъ меле	174
64. У городі, у холоді	155	111. Сонечко всходить и грає	—
65. Ой колибъ я знала	—	112. Звиділо дитятко, звиділо	175
66. А мій батько — зеленъ цвітъ.	156	113. Ти на тімъ боці, я на сімъ боці.	—
67. Не куй, возуленько, темненької ночі.	157	114. Ой вінъ же бо не поповичъ	—
68. Ой схилився сухий дубъ.	—	115. Котилася дорогою	176
69. Ой хвалилася да березонька.	158	116. Ой пойду я въ дубину, въ дубину.	—
70. Чомъ, юлонька, не широкая.	—	117. Ой тамъ на горі димъ та димъ (съ <i>нап'їсомъ</i>).	177
71. Полень, полень, полешушко.	—	118. Що Паракна воду несе	178
72. Приступи, царенку, до близу	159	119. У лотокахъ заставочки.	—
73. А Бугъ, помогай, Бугъ, аворови люде	—	120. Да й зірочка по хмарочці	179
74. Ой весна, весна.	160	121. Ночувавъ же я у багатой Насті	—
75. А въ городі ярниця, ярниця.	—	122. Травка-муравка зелена	—
76. Чи се той двіръ, що милай мій	161	123. Чемеръ горить, Чемеръ горить	180
77. Не ходила на улицю	—	124. Утка їде, утинята веде	—
78. Летіли гуси зизарчи	—	125. Смерте, смерте, иди на ліса	—
79. Горіло поле, горіло	162	126. Прибігавъ, прибігавъ козлякъ підъ окопце	—
80. Ливіла вода, ливіла	—	127. На тімъ боці у толоці	181
81. Ой ти, твачу-потіпачу.	—	128. Ой співали дівочки, співали	—
82. Московочка тарара	163	129. Лебедина, лебедина	—
83. Блудили хлоп'ятя, блудили	—	130. Ой на горі санчята	182
84. Та на тімъ кутку, на юлці	—	131. Що на нашій да й улонці	—
85. Твидьку, твидьку	164	132. Ой заплету лісь, лісь.	—
86. Ходивъ жутокъ по долині.	—	133. Да до насъ, до насъ, шарубо- чокъ	—
87. Прилетіла возуленька.	164	134. Що на нашій да улиці	—
88. Ой плавала да чашечка мідяна.	165	135. Ой за гасмъ, ой за гасмъ, Ду- наемъ.	183
89. Що въ нашой Мар'їусетці.	—	136. Ой летівъ жуєъ, жуєъ.	—
90. Скріплять мої ворітєчка.	166		

№№ п'їсенъ.	Стр.	№№ п'їсенъ.	Стр.
3. Отецъ тобі, борода	229	51. Ой зазвенїли стодоли, стодоли	250
4. Ми-то, женчики, ми-то	230	52. Ой лїтала соколонько по полю	251
5. Журляся стодола,	—	53. Ой лїтала сива гая по полю	—
6. Уже сонце котиться	—	54. Сива пава лїгала	—
7. Путь, путь, до межї	231	55. Бігай, коню, по полю	252
8. Нашъ панюшко-виноградъ	—	56. Стався, панюшку, стався	—
9. Котився віночокъ по полю	232	Первая Пречїста (Успенїе).	253
10. Колибъ, Господи, повечорїю	—	Радуйтеся, янголївъ лїки	—
11. Ой котився нашъ віночокъ по полю	—	Головосїка (Ус'їновенїе гла-	
12. Зашумїла дуброва	—	вы Іоан. Кр.).	254
13. Наше сло веселе	233	Сентябрь	—
14. Коломъ, віноньку, коломъ	—	Сїмона Столпника.	—
15. Віничку пелехатїй	—	Друга Пречїста (Рождество	
16. Чинїй, панї, ворота	—	Богородицы)	255
17. Наша панї очоча	235	Похвалїмо, похвалїмо Царя Христа	—
18. Чи не дїмъ ся то курить?	—	Воздвиженїе	—
19. Наша панї домує	—	Івана	—
20. Ой якъ женці на порогъ	236	Октябрь	256
21. У нашого пана жїнка хороша	—	Покровъ	—
22. Розгорїся, вечерня вора, передъ		Св. Луки	—
рапнїю стоя	—	Казанской ик. Божьей матери	—
23. О чїе жъ то поле заспївало, стоя?	—	Димїтрія Мироточивого	—
24. А въ насъ женці, якъ женці	237	Парасковїи	—
25. А нашъ папъ молоденькїй	238	Ноябрь	257
26. Лапала, лапала	239	Михайла	—
27. Орїшокъ зелененькїй, орїшокъ зеле-		Введенїе	—
венькїй	—	Вечерниці въ дни Еватерїны	
28. Закотїлось та сонечко	240	и Андрея	—
29. Добра пивойка була	—	Андрея	258
30. Місяцю, місячїю	—	Декабрь	262
31. Ой добра-нїчъ, широкеє поле	241	Барвары	—
32. Доломъ, женчики, доломъ	—	Анны	—
33. Ой не їдь, пане, въ поле	242	Вїлїя, багатая кутя	—
34. Нашъ папъ добрий	—	Рождество	264
35. Ой чїе жъ то поле	—		
36. Немає пана въ-дома	243		
37. Чуй ся, панючку, въ силї	—		
38. Ходять панюшко по сїняхъ	—		
39. А въ лїсі ожинювки	244		
40. Не лякайся насъ, паче	—		
41. А въ нашого пана	—		
42. А въ нашого пана золотая брама	—		
43. Уже сонце надъ дубами	245		
44. Ой лугами, панючку, лугами	—		
45. Оте жъ тобі, нашъ панюшку, об-			
жїнокъ	245		
46. А ми жито дожали	—		
47. Наша панї черпобрїва	247		
48. Закотїлось да сонечко	—		
49. Уже сонце на лапу	248		
50. Звелїла менї мати	249		

№№
п'сенъ.

П'СНИ СЪ «КОВОЮ»:

1. Го-го-го, кова, го-го-го, сіра . . . 267
2. Гонъ, гонъ, ковуно 268

Колядки.

1. Мати сына да народила 270
2. А въ гори, въ долу вітеръ повиває . . . 273
3. А у полі, полі да край дороги . . . 274
4. Да пане Иване обмуроває двір . . . 275
5. Тамъ військо шло в ладу не найшло . . . 276
6. Молодий Ивасенько, чи є въ тебе батенько 277
7. А въ полі, въ полі, й у виноколі . . . —
8. А съ поля, поля да туманъ устає . . . 278
9. Въ полі, полі, близько дороги . . . —
10. А въ полі, въ полі, близько дороги . . . 279
11. Іздавъ Василько въ військо служити . . . 280
12. Іздавъ Иванъ на сивімъ коні . . . —
13. Шо їь пана козаченька, на ёго дворі . . . —
14. Ой у Вілбові на Оболоні, грай коню . . . 281
15. Ні світъ, ні зора занімається . . . —
16. Ой у полі, полі військо стояло . . . 282
17. По полю, полю, по полю хмара . . . —
18. Ой рано, рано курі запіли 283
19. Ой рано, рано курі запіли 285
20. А въ полі, въ полі береза стоїть . . . 287
21. Стола сосна високою росту 288
22. Ой по-підъ лісокъ, по-підъ тем-
ненькій 289
23. Намъ Ивасенько, молодий паненько . . . —
24. Ой підъ турецькій городъ, тамъ ко-
немъ грає 291
25. Ой изъ-за гори, зъ-за зелної . . . —
26. Ой въ Ильові та на риночку 292
27. Ой въ горі, въ шовковій траві . . . —
28. Ой виїду жъ я на гору високу . . . 293
29. Ой паничъ гордий, молодий Иване . . . 294
30. Учора зъ вечора зъ Москви приїхавъ . . . —
31. Ой славетъ, пашонъ, молодъ жени-
шокъ —
32. По підъ Каменецъ сбитий гостинець . . . 295
33. Ишли молодці коло церковці 297
34. Ой тамъ на горі високій 298
35. Въ лісі, на жовтімъ піску висока
сосна —
36. Хвалилася біла береза 299
37. Ой въ ліску, въ ліску да на жов-
тімъ піску 300
38. А въ бору, въ бору волохи гудуть . . . 305
39. Въ пана господаря, на ёго дворі, . . . 307

стр. №№
п'сенъ.

40. Черезъ наше село 310
41. Ой въ ліску, въ ліску на жовтімъ
піску 311
42. Въ славнімъ селі NN. 312
43. Ой въ Днестрі, Днестрі да перевозі . . . 313
44. Ой зъ-за гори високої 314
45. У брода, въ брода да въ перевоза . . . 316
46. А нашъ козаченько 318
47. Грали цимбали 319
48. Тамъ за горою високою 320
49. Въ сіняхъ, въ сіняхъ та й на по-
конхъ —
50. У сей дворъ Богъ навітає 321
51. На Ордані тиха вода стояла 323
52. Изъ вечора синъ Божий народився . . . 325
53. Пане господарю, чи єсть ти въ-дома . . . 326
54. Даръ днесъ пребогатий отъ небесъ
приїде —
55. Уже ся все те збуло 327
56. Нова рада, нова рада 328
57. Дивно, дивно —
58. На тихімъ Дунаю підъ крутімъ
берегомъ 329
59. Нова рада стала 330
60. Діва днесъ непресуществянаго
рождаєть 333
61. Рожденная мати, небеська царице . . . —
62. Въ Почаеві монастирі —
63. Ой що жъ то було 335
64. Темнее нарощеніє Божого сына . . . 336
65. Шли гости да коляднички —
66. Добри-вечеръ, пане господарю 337
67. А въ пана Павла да на ёго дворі . . . 337
68. Днесъ поюще 338
69. Крикніте, ангеля, на небесі со-
гласно 340
70. Скінія вся злата —
71. Рожество славнеприсно Діви Маріи . . . 341
72. Богъ предвічний народився 342
73. Пішли пастирі до Іерусалима —
74. Ишла Марія крутімъ бережкомъ 343
75. Пане господарю, вставайте, не спіть . . . 344
76. Ой вітай, вітай, пане господарю . . . 346
77. Осіяло сонце въ вертепі 348
78. Ой отці чесні на великомъ дворі . . . —
79. Радуйтеся всі люде—радість намъ
зъ неба спадає 350
80. А всі святі осланомъ сім 351
81. Надъ вертепомъ вірничя 352
82. Ишла Марія на крутую гору 353
83. Да зъїхалось да три воли 355

№№ п'сенъ.	Стр.	№№ п'сенъ.	Стр.
84. Ой што есть предивна	355	131. Була въ батька една дочка . . .	405
85. Ой славень, славень, пане господару	357	132. Гей по горахъ, по шоквовахъ тра-	—
86. Нехто жъ не знае, якъ перше було	358	вахъ	—
87. Бачивъ же Богъ, бачивъ Творецъ.	—	133. Ми въ нашой господиеньки	406
88. Да мости, мости все калиноні . . .	365	134. Ой селомъ, селомъ Куриговцями .	—
89. Ой Божее народженіе, Божья сила	366	135. А въ полі, въ полі, близько до-	—
90. Ой збиралася жидова	—	роги	406
91. Ой у полі широкому	367	136. Въ господаря остроженний двіръ . . .	—
92. Ой давное народженіе	—	137. По горі, горі пани ходили	407
93. Пане господару, чи есть ви въ-дома	369	138. Пане господару, вставай съ постелі	—
94. Пане господару, Богъ тебе кличе	370	139. Ишовъ-перейшовъ місяць по небі .	414
95. Предічний прїлїти родився	—	140. Ишовъ-перейшовъ місяць по небі	—
96. Світъ змислений, де ся родивъ . . .	—	та встрївся зъ ясною зорю	415
97. За насъ грїшнихъ Богъ воплотився	373	141. Въ стані свїчка горять	416
98. Весела свїту новина	—	142. А въ сїго пана скам'я заслана . . .	—
99. Небо и земля нині торжествуютъ	375	143. Ой знати, знати пана-господра . . .	—
100. Рождество Христово прааднуємъ . . .	376	144. Пане господару, на вашімъ дворі . . .	417
101. Днесъ прїйдїте, увидїте	378	145. По горахъ, горахъ снїги, морози	418
102. Въ нашой Влацївнїцї днесъ родився	379	146. За ворїтьми, за праворїтьми	—
103. Нова рада свїту ся зъявила	380	147. А въ лісі, лісі, лісі, недоборі	419
104. Народився намъ Спаситель	381	148. Пане господару, чи е ти въ-дома .	421
105. Даръ нині пребагатїи отъ небесъ	—	149. Ой виїди, виїди, пане господа-	—
прїйде	383	рочку	—
106. Богъ предічний народився, прїй-	—	150. Пане господару, чи е ти въ-дома .	422
шовъ днесъ со-небесъ	—	151. Пане господару, гараздъ ся маєшъ .	—
107. Воєсіало сонце, місяць увергеші . .	384	152. Пане господару, тось ся рови-	—
108. Пане господару, ми твого двору . . .	—	славъ	423
109. Чи въ дома, дома, пане господару	385	153. Надъ моремъ глибокїмъ	424
110. Буйгъ помагай, пане госпадару	—	154. Е дома, дома самъ панъ господаръ	425
одъ тебе	—	155. Ой на дворі чорна хмара вьється	—
111. Пане господару	386	156. Запрїгъ Іозефъ кобилу въ візокъ .	426
112. А въ пана Ивана умная жена	—	157. Ой я тобі, {дядьку, заколадую	427
113. А у пана Платона	387	158. И ви идете, дарн несете	—
114. Въ пана господара	388	159. Коло кринични	—
115. Ци много насъ е, панове молодці?	—	160. Коладуй, баране	428
116. Ой за річку, за Синюхою	—	161. А въ полі, полі	—
117. Ой у полі, въ полі	391	162. Бігла теличка зъ березничка	429
118. Що въ ковецъ мосту да калинового	—	163. У нашой баби золотні брїжї	—
119. Шумить, гуде, дубровою їде	392	164. Ой въ пана, пана	—
120. Гей лелїю съ-пудъ дуброви	—	165. Коладую, коладую	430
121. Зелений дубочокъ	393	166. Ой въ Пилипівку	—
122. Шла-пошла три ширморчки	—	167. Дайте намъ коладу	431
123. Ой у городі ковоплиночка	394	168. Ой зъ гори, зъ гори вітеръ по-	—
124. А въ лузі-лузі красна калина . . .	395	вивавъ	—
125. Ой пошовъ Павло въ поле орати . . .	399	169. Ой чого ти, роженько, сама въ	—
126. Зажурїлась крутая гора	—	городі	432
127. Наша паяночка-господиночка	402	170. А въ нашого павотїдї	433
128. Наша паниночка-господиначка глї-	—	171. У нашого пана господарейка	—
чзамп двонить, до нихъ говорить . . .	403	172. Въ бору, въ бору да волохи поють	434
129. У нашого пана хороша панї	404	173. Я малий пахолочъ	—
130. Ой въ бору сосна зъ самого вїста	—	174. Я маленька дівочка	435

№№ гісенъ.	Стр.
175. Я по риску ходила	436
176. А въ дядка й у насъ	—
Щедрівки и багатий вечеръ.	
1. Ой рано, рано курі запіли	439
2. У пана Данила, да на его дворі	—
3. Ой подъ вербою, подъ зеленою	440
4. Ой у полі, въ полі да білз камінь лежить	—
5. Весь двіръ на горі	441
6. Ой на річці, на Ордані	—
7. Ой на річці на Іордані	442
8. Ой на річці на Ордані	444
9. Василева мати (съ мамъомъ)	445
10. Ябъ ходила Панна	447
11. Ой по мору, мору да синему	449
12. На Іордані тиха вода стояла	—
13. Ой ремезо, ремезочку	450
14. Щедрий вечеръ, пане господару	—
15. А въ полі, въ полі плужокъ ходить	451
16. Шовъ Ігья	—
17. Пане господару, вставай съ постелі	452
18. Щедрий вечеръ, пане господару	453
19. Пане господару, замітай дворі	—
20. Прилетіла ластівочка	454
21. Чи дома сей панъ господаръ	455
22. На водахъ на Іорданськихъ	459
23. Ой літала ластовка, літала	—
24. Стояла світілка новозрублена	460
25. Я ходивъ, я блудивъ	463
26. Що ся тамъ світить	464
27. На Ордані, въ новій стані	—
28. По горі овечки ходять	—
29. При дорожичці самъ плужокъ оре	465
30. Пудъ сінцемъ, пудъ новимъ	466
31. У свого двора поросла трава	—
32. У писаря при дворі	—
33. Ой учора изъ вечора	467
34. Загурмалася кругая гора	—
35. Ой на річці, на Ордані, тамъ Мариса білз біяла	468
36. Ложку, тарілку упустила	469
37. У крутому бережечку	470

№№ гісенъ.	Стр.
38. Ой на річці на Ордані, Орданъ воду розливае	—
39. Ой у нашого пана Оврама	—
40. А въ нашого господара	—
41. А въ новому городечку	—
42. Ой ходивъ, ходивъ місяць по небі	—
43. Ой у лузі камінойка	—
44. А въ полі, въ полі, да й край до роги	—
45. Ой въ ліску, въ ліску	—
46. Летіла соя въ кунецъ села	—
47. Ой котилася зімняя руга	—
48. Ой у полі конопелька	—
49. Ой у Луцьку на риночку	—
50. Тамъ заряється, займається	—
51. Въ садку, садку-виноградку	—
52. Сидить дідъ на столці	—
53. Щедрівниця	—
54. Хутво даріте	—
55. Щедрикъ, ведрикъ	—
56. Бігла телечка	—
57. На річці, на Сігянці	—
58. А въ папа, въ пана	—
59. Бігла телечка та въ березничка	—
60. А въ печі пирожки пекли	—
61. Щедрий вечеръ, пане господару	—
62. У Єрусалимі рано зазвонили (съ мамъомъ)	—
63. Ой сівъ Христось да вечерати (съ мамъомъ)	—
64. У паноченька ямірко стоявъ (съ мамъомъ)	—

Дополненіє жъ стр. 223.

1. Да купався Іванъ
2. Іване, Івашечку
3. Да летіла сова
4. Да біда жъ на мене на сей дедъ
5. На святого Іваза клада купала
6. Ой чий же ти, Іване
7. Ой на горі, на горі
8. Ой у ліску на кленку
9. Пішли дівки по ягідки

КАЛЕНДАРЬ НАРОДНЫХЪ ОБЫЧАЕВЪ И ОБРЯДОВЪ СЪ СООТВѢТСТВУЮЩИМИ ПѢСНЯМИ.

ЯНВАРЬ.

1-го января св. Василя. Наканунѣ этого дня кладутъ нѣсколько луковицъ (цибуль), посыпанныхъ солью; утромъ хозяинъ разсматриваетъ ихъ; если соль на луковицѣ будетъ влажная, — то впереди надобно ожидать не много дождя; если соль совершенно мокрая — будетъ ливень. ¹⁾

Вставши, хозяинъ выходитъ на дворъ и замѣчаетъ состояніе погоды. Если на деревьяхъ иней, то значить въ этомъ году будетъ урожай.

Передъ литургіей, мальчики ходятъ „по хатахъ засѣвать“. Они набираютъ въ мѣшокъ или въ „рукавицу“ (перчатку) смѣшанныхъ зеренъ: ржи, пшеницы, гороху, проса и проч. и въ каждомъ домѣ обсыпаютъ этими зернами хозяина и хату, приговаривая: „На счастье, на здоровье, та на нове літо; роди, Боже, жито, пшеницю и всяку пашницю; добри-день, будьте здорові зъ новимъ годомъ“ ²⁾. Иногда посѣвальники водятъ съ собой „паребка“, переодѣтаго козою, съ ушами, сдѣланными изъ колосьевъ ³⁾. Главнаго засѣвальника приглашаютъ сѣсть на лавкѣ, говоря: „Сядь же у насъ да посидь, щобъ усе добре у насъ садилось: кури, гуси, качки, роі и старости ⁴⁾“.

¹⁾ С. Ивановъ, Переяславскаго уѣзда.

²⁾ С. Ивановъ, Переяславскаго уѣзда.

³⁾ С. Черняевка, Старокопстантиновскаго уѣзда.

⁴⁾ С. Ивановъ, Переяславскаго уѣзда.

При засѣваніи дѣвушки и паробки ловятъ зѣрна и по нимъ гадаютъ: если число зеренъ окажется четное, значить дѣвушка выйдетъ замужъ, и наоборотъ ⁵⁾. Зерна, которыми засѣвали, хозяева тщательно собираютъ и сохраняютъ до посѣва, и тогда съ прочими сѣменами бросаютъ въ землю. Часть ихъ также даютъ курамъ, думая, что отъ этого онѣ будутъ чаще несть яйца. Въ иныхъ мѣстахъ въ новый годъ, „новолітовати“, къ священнику ходятъ сами хозяева и, вмѣсто смѣшанныхъ зеренъ, несутъ ему по „чвертці“ или болѣе овса, гречихи и т. п. ⁶⁾. Возвратившись изъ церкви, хозяинъ кадитъ въ хатѣ ладаномъ и затѣмъ садятся обѣдать. На обѣдъ готовятъ борщъ и локшину, въ которую бросаютъ кусокъ свиного мяса, или гусиные потроха. Послѣ обѣда сейчасъ же поятъ скотъ. Отъ „Вилуи“ или „святого вечера“ „смітье“ изъ хаты не выбрасываютъ на дворъ, а сметаютъ его подъ „покутя“; на Новый же годъ выносятъ въ садокъ и зажигаютъ такъ, чтобы окуритъ дымомъ всѣ плодовые деревья; думаютъ, что отъ этого дерева будутъ хорошо родить.

Съ 2-го января и до „Водохрища“ работаютъ только отъ восхода до захода солнца ⁷⁾.

2. Голодна кутя. Наканунѣ Богоявленія, 5-го января, окропляются дома освященною водою. Въ этотъ день можно работать, но до освященія воды никто не ѣстъ и потому день этотъ называется „голодною кутею“. Вставши утромъ, хозяинъ ставитъ „узваръ и кутю“ на покутъ на то сѣно, которое тамъ лежитъ еще отъ „багатої куті“, накрываетъ кутю хлѣбомъ, а узваръ кншомъ. Въ церковь за освященною водою идетъ съ каждой хаты ктонибудь одинъ ⁸⁾ или же цѣлая семья. Послѣ освященія воды каждый тотчасъ выпиваетъ ее немного и въ сосудахъ приноситъ домой. Хозяинъ или старшій сынъ набираетъ эту воду въ миску, покрываетъ „кншомъ“ и идетъ освящать все свое хозяйство, окропляетъ св. водою хату, погребъ, конюшню, скотъ и при этомъ говоритъ: „Во Иордані крещающуся тобі, Господи“ ⁹⁾. Покропивши какоенибудь мѣсто, онъ вслѣдъ затѣмъ мѣломъ пишетъ крестъ съ такимъ же приговоромъ, а потомъ ломаетъ на кусочки „книшъ“ или „паляницю“, которою была накрыта миска съ водою, и даетъ воламъ и лошадямъ. Тогда дѣтямъ присмаливаютъ немного волоса, чтобы не боялись волка.

⁵⁾ С. Шендеровга, Каневского уѣзда.

⁶⁾ Полонное, Новоградъволинскаго уѣзда.

⁷⁾ Ивановъ, Переяславскаго уѣзда.

⁸⁾ Ивановъ, Переяславскаго уѣзда.

⁹⁾ Ивановъ, Переяславскаго уѣзда и Чернилевка, Староконстантиновскаго уѣзда.